

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku: oponent

Autor/ka práce: Jiří Vaněk

Název práce: New Ecological Paradigm as a research approach in the Czech Republic: An analysis of environmental attitudes of Czechs

Vedoucí práce: Mgr. Milan Ščasný Ph.D.

Oponent/tka: PhDr. Ing. Petr Soukup

Navržené hodnocení: velmi dobře

Zdůvodnění Vašeho hodnocení práce (zejména výhrad a kritických připomínek) rozepište podle níže uvedených kritérií.

1. Je cíl práce (výzkumná otázka) jasně formulován a odpovídají mu závěry? Je práce vhodně strukturována?

Cíle práce jsou jasně formulovány. Nemám žádné výhrady.

2. Opírá se autor/ka o dostatek literatury relevantní tématu práce? Využívá i cizojazyčné texty?

Autor téměř výhradně využívá cizojazyčné texty. Zvláštní je, že až na práce COŽP je ignorována dosavadní česká produkce, která mj. NEP používala (zejména na základě šetření ISSP 2000 a 1993).

3. Jaká je kvalita použitých dat nebo zdrojů (včetně jejich výběru, sběru a popisu) a metod jejich analýzy?

Jsou používána zajímavá mezinárodní data (nicméně bez zásluh autora) a standardní přístupy k jejich zpracování (zde si netroufám posoudit zásluhy autora, resp. jeho konzultantů).

4. Jaká je kvalita argumentů, o něž autor/ka opírá závěry, k nimž dospěl/a?

Autor jasně analyticky postupuje, ne vše je ale v pořádku z hlediska obecných principů zpracování dat (viz dále).

5. Jsou v práci autorova/autorčina tvrzení a zjištění jasně odlišena od tvrzení a zjištění převzatých? Jednotlivá zjištění autora jsou dostatečně jasně oddělena od převzatých tvrzení.

6. Jaká je úroveň odkazového aparátu, jazyka a dalších formálních náležitostí?

Odkazový aparát v pořádku.

7. Jiné přednosti a/nebo nedostatky, které neodpovídají výše uvedeným kritériím (jsou-li jaké).

Cronbachova alfa není test (s. 21). Nikde není zmíněno, že Cronbachovo alfa mj. závisí na počtu položek, a proto jeho hodnota sama o sobě nic neříká (díky tomu je hodnota 0,65 pro ČR pro 15 položek mizerným výsledkem). Není psychometrického ukazatele, o kterém je větší polemika (některé časopisy jej dokonce zakazují užívat), autor ale tuto kritiku vůbec nepopisuje.

U použité CFA chybí úvahy o možném provázání náhodných chyb některých položek (lze je předvídat), jsou použity bez bližšího vysvětlení a teoretického zdůvodnění. Navíc chybí pokus o srovnání modelů některým z informačních kritérií (AIC či BIC). Takto čtenář jen zjistí, že nic není dobré, ale není schopen zjistit, který ze „špatných“ modelů je nejlepší. To je pro další analýzy (jiných autorů) poměrně nešťastné.

Použití EFA po CFA vnímám metodologicky jako zcela nesprávný postup, jeho odůvodnění na str. 28 je opravdu zvláštní a věta ze str. 30: "The results of the exploratory factor analysis are consistent with the results of the confirmatory factor analysis." je v tomto kontextu spíše pro pobavení. Nástroji CFA se jistě dalo dojít k obdobným zjištěním, případně úvahy o třech faktorech bylo možné zjistit z literatury z předchozích analýz NEP škály. „The stepwise regression enters the variables gradually until the last variable with significant relationship with the dependent variable enters.“ – není pravdivá věta, technika hledá statisticky významné (ne tedy pouze významné) proměnné a navíc nikoliv postupně, ale zařazováním a vyřazováním. Není jasné proč pro malý počet prediktorů je nutné užít stepwise přístup. Ostatně komentář na str. 40 o relevanci proměnných svědčí o tom, že autor podlehl mýtu: statisticky významné=důležité a co není statisticky významné, to není k ničemu.

Tabulka 16 opravdu nemůže být přijata, chybí jakékoli údaje o hodnotách koeficientů a další náležitosti, nelze z ní nic vyvodit. Přitom by to jistě bylo na ploše jedné tabulky možné vše uvést.

Obdobně tabulka 17 má zbytečně 3x opakovaně seznam proměnných a díky tomu je uvedena jen velikost koeficientů (nadto nestandardizovaných, tj. nesrovnatelných).

Nejvhodnější by bylo bez stepwise přístupu ukázat stejný model pro všechny 3 země. Nabízené výsledky jsou velice nepřehledné (mj. i graficky dost nevhodně upravené).

Tabulky 18.1. a 18.2 trpí stejným neduhem jako tabulka 16. Tabulky 19-21 jsou pak stejně nedokonalé jako tabulka 17 (málo údajů).

Na str. 46 chybí komentář k hodnotám korelačních koeficientů, které svědčí o malé až nicotné souvislosti obou konceptů a díky tomu jsou komentáře k dalším koeficientům zbytečné, resp. zavádějící.

Zvláštní je, že až na práce COŽP je ignorována dosavadní česká produkce, která mj. NEP používala (zejména na základě šetření ISSP 2000 a 1993).

8. Náměty na diskuzi při obhajobě práce.

Nebylo by možné použít pro všechny země stejné regresní a CFA modely?

Jak lze zjistit možnost užití stejného CFA modelu pro jednotlivé země skrze measurement invariance?

Celkové hodnocení práce: výborně

Práce má značně nevyužitý potenciál. Používá velice dobrá data a standartní přístupy k jejich zpracování. Nicméně prezentace výsledků analýz a jejich interpretace v mnohém pokulhávají. A to je jistě škoda. Kdyby tomu tak nebylo, obratem bych práci doporučil k publikování a jako adepta na Vavrouškovu cenu. Takto hodnotím jako velmi dobrou (musím ocenit, že autor se sám doučil některé postupy, byť je v práci ne vždy odtáhl, a zpracoval velký objem analýz).

Datum: 12. 6. 2017

Podpis: Petr Soukup